

## เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาเกี่ยวกับความต้องการของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาในการรับการสนับสนุนทางการศึกษาจากสมาคมผู้ปกครองและครู ซึ่งเป็นองค์กรสื่อกลางระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและเพื่อให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องที่ได้ศึกษาได้ชัดเจนยิ่งขึ้น จึงขอกล่าวถึงประเด็นการศึกษาตามลำดับหัวข้อต่อไปนี้

1. ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
2. สมาคมผู้ปกครองและครู
3. หลักการและวัตถุประสงค์ของสมาคมผู้ปกครองและครู
4. ประโยชน์และความสำคัญของสมาคมผู้ปกครองและครู
5. การสนับสนุนทางการศึกษาที่สมาคมผู้ปกครองและครูให้แก่โรงเรียนมัธยมศึกษา
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

### ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

วิไลวรรณ วิทย์โรจน์ (อ้างในประดิษฐา จันทรไทย, 2532) กล่าวว่า ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนหมายถึง กระบวนการติดต่อสื่อสารระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเพื่อให้ผู้ปกครอง นักเรียนและประชาชนเข้าใจการดำเนินงานและความต้องการของโรงเรียน ในขณะที่เดียวกันก็จะช่วยให้เจ้าหน้าที่ทางการศึกษา ผู้ปกครองและผู้เสียภาษีอื่น ๆ ตัดสินใจถูกต้องว่าต้องการให้โรงเรียนพัฒนาเด็กอย่างไร

ภิญโญ สาร (2521) กล่าวถึงบทบาทของโรงเรียนมัธยมศึกษาเกี่ยวกับชุมชนว่า โรงเรียนมัธยมจะต้องเปลี่ยนแปลงบทบาทของตนเองแทนที่จะจำกัดตนเองอยู่แต่วงการแคบ ๆ ในโรงเรียน โรงเรียนมัธยมต้องเปิดกว้างรับสังคม และเข้าหาสังคมให้มากขึ้น โรงเรียนมัธยมจะต้องเป็นศูนย์สังคม หรือโรงเรียนชุมชนยิ่งกว่าโรงเรียนประถมศึกษาด้วยซ้ำไปเปิดโอกาสให้

สังคมมาใช้อาคารสถานที่และอุปกรณ์ของโรงเรียนได้ เปิดเป็นสถานศึกษาอิสระบิให้ความรู้แก่สมาชิกของสังคม ให้การสอนและช่วยสังคมทุกวิถีทาง เพื่อให้โรงเรียนมัธยมเป็นของประชาชน ดำเนินการโดยประชาชน คือให้มีคณะกรรมการบริหารหรือที่ปรึกษาที่มีตัวแทนผู้ปกครองนักเรียน และตัวแทนประชาชนที่ได้รับแต่งตั้ง เป็นองค์คณะ

นอกจากนี้ ฌ็องแซร์ (2526) ยังกล่าวอีกว่าโรงเรียนเป็นหน่วยสังคมอย่างหนึ่ง ที่จัดตั้งขึ้นโดยอาศัยความร่วมมือของบุคคล ซึ่งมีความสาคัญในความรักชอบมีความตั้งใจ และมีวัตถุประสงค์ร่วมกันในสังคมนั้น โรงเรียนจึงเป็นหน่วยงานของชุมชน ซึ่งเกิดขึ้นด้วยความต้องการ ความกดดันหรือความจำเป็นของชุมชน เมื่อโรงเรียนเป็นหน่วยหนึ่งของชุมชนโรงเรียนจึงต้องคล้อยตามชุมชน เมื่อชุมชนเปลี่ยนไปโรงเรียนก็เปลี่ยนไปด้วย ในขณะที่เดียวกันโรงเรียนอาจต้องทำหน้าที่เป็นผู้นำชุมชนอีกด้วย ในฐานะที่มีหน้าที่เตรียมสมาชิกของชุมชนให้เหมาะสมกับสภาพแห่งความเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอของชุมชน ซัมซัน (Sumption, 1966) มีข้อเสนอว่า การดำเนินการเพื่อให้โรงเรียนมีความสัมพันธ์ต่อชุมชนอย่างแท้จริงนั้น ผู้บริหารการศึกษาจะต้องมีความเชื่อและศรัทธา 4 ประการคือ

1. โรงเรียนรัฐบาลได้มาจากการลงทุนของประชาชน
2. การผูกงัวซึ่งเสรีภาพทางวิชาการและความคิด
3. ความสาคัญของการที่ประชาชนต้องมีส่วนร่วมในการศึกษา
4. ความจำเป็นในการสื่อสารติดต่อสองทาง

ลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการศึกษานั้น ซัมซันและยอนเน (Sumption and Yvonne, 1966) กล่าวว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในโรงเรียน โดยการสนับสนุนด้านความคิดเห็น ตัดสินใจ สละแรงงานและเวลาให้โรงเรียนในการวางแผน การกำหนดนโยบาย ติดต่อสื่อสารระหว่างบ้านกับโรงเรียนแก้ปัญหา พัฒนา สนับสนุนด้านการเงิน และประเมินผลการทางาน และกล่าวถึง การมีส่วนร่วมอย่างเป็นทางการ คือการมีส่วนร่วมโดยมีกฎหมายระเบียบประเพณี และข้อตกลงร่วมกันรองรับการมีส่วนร่วมอย่างเป็นทางการโดยมีปัจเจกบุคคล ได้รับเลือกตั้งเป็นตัวแทนและเกี่ยวข้องโดยตรงส่วนการมีส่วนร่วมอย่างเป็นทางการโดยกลุ่มบุคคล ได้แก่ สมาคมผู้ปกครองและครู สมาคมวิชาชีพสหรับการมีส่วนร่วมอย่างไม่เป็นทางการ คือการมีส่วนร่วมโดยอิสระ มีส่วนร่วมโดยไม่มีกฎหมายระเบียบประเพณี และข้อตกลงรองรับ การมีส่วนร่วมอย่างไม่เป็นทางการโดยปัจเจกบุคคล คือการเกี่ยวข้องเฉพาะคราว เช่น ในฐานะของผู้ชำนาญพิเศษ

ในสาขาอาชีพ เป็นต้น ส่วนการมีส่วนร่วมอย่างไม่เป็นทางการโดยกลุ่มบุคคล เป็นการร่วมกลุ่มผู้ที่มีความสนใจในเรื่องเดียวกันเฉพาะคราว ไม่ต่อเนื่อง เช่น กลุ่มผู้สนใจในการกีฬาของโรงเรียน

นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์ (2530) กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนกับครูและโรงเรียนว่า

1. เปิดโอกาสให้ประชาชนได้มาใช้บริการของโรงเรียน เช่น บริเวณสถานที่จัดงานมงคลต่าง ๆ ตามความเหมาะสม
2. สืบหาความต้องการทางด้านการศึกษาของประชาชนเป็นครั้งคราว
3. เมื่อมีกิจกรรมของโรงเรียนควรเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามาร่วมด้วย โดยจัดที่นั่งให้กับประชาชนอยู่คนละข้างกับครูโดยเสมอหน้ากัน
4. เชิญประชาชนที่มีความสามารถในชุมชนมาให้ความรู้กับนักเรียนหรือพานักเรียนไปเยี่ยมเยียนโรงงาน สวนไร่ หรือสถานที่ทำงานที่จะเป็นโอกาสให้นักเรียนได้ศึกษาโดยตรง
5. ชักจูงให้มาร่วมงานเป็นกรรมต่าง ๆ ในกิจกรรมของโรงเรียน
6. เปิดโอกาสให้ใช้บริเวณโรงเรียนมาแสดงผลงานหรือผลผลิตเพื่อเผยแพร่และขายกันเองในราคาถูก
7. ครูและโรงเรียนร่วมกิจกรรมและพิธีการต่าง ๆ ของชุมชนในโอกาสสำคัญ ๆ

กรมสามัญศึกษาได้เล็งเห็นความสำคัญของการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน จึงกำหนดขอบข่ายงานบริหารด้านโรงเรียนกับชุมชน ไว้ดังนี้ (กรมสามัญศึกษา, 2532)

1. การวางแผนงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน  
โรงเรียนดำเนินการดังต่อไปนี้
  - 1.1 การศึกษารวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลของชุมชน
  - 1.2 การทำแผนงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
2. การสร้างและเผยแพร่เกียรติประวัติของโรงเรียน  
โรงเรียนดำเนินการดังต่อไปนี้
  - 2.1 การกำหนดอุดมการณ์เพื่อสร้างเสริมคุณธรรมลักษณะนิสัยและความประพฤติ
  - 2.2 การสร้างเกียรติประวัติทางด้านวิชาการ
  - 2.3 การสร้างเกียรติประวัติทางด้านจริยธรรมและคุณธรรม

- 2.4 การสร้างเกียรติประวัติทางด้านกีฬา
- 2.5 การรวบรวมและเผยแพร่เกียรติประวัติของโรงเรียน
3. การให้บริการชุมชน
  - โรงเรียนดำเนินการดังต่อไปนี้
    - 3.1 การบริการข่าวสาร
    - 3.2 การส่งเสริมสุขภาพอนามัย
    - 3.3 การส่งเสริมอาชีพ
    - 3.4 การบริการนันทนาการ
    - 3.5 การบริการอาคารสถานที่และวัสดุครุภัณฑ์
    - 3.6 การบริการวิชาการ
4. การเป็นผู้นำและให้ความร่วมมือในการพัฒนาชุมชน
  - โรงเรียนดำเนินการดังต่อไปนี้
    - 4.1 การจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาชุมชน
    - 4.2 การให้ความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาท้องถิ่น
5. การได้รับความสนับสนุนจากชุมชน
  - โรงเรียนดำเนินการดังต่อไปนี้
    - 5.1 การจัดตั้งองค์กร เพื่อสนับสนุนโรงเรียน
    - 5.2 การช่วยเหลือด้านวิชาการ
    - 5.3 การช่วยเหลือด้านทุนทรัพย์
    - 5.4 การช่วยเหลือด้านบริการ
6. การประเมินผลงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
  - โรงเรียนดำเนินการประเมินผลงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ

จากความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการศึกษา จึงเป็นที่มาของสมาคมผู้ปกครองและครู ซึ่งถือเป็นองค์กรสื่อกลางระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในอันที่จะทำกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนการศึกษา และช่วยเหลือชุมชนในขณะเดียวกัน

## สมาคมผู้ปกครองและครู

สัมพันธ์ ทองสมัคร (สภาผู้ปกครองและครูแห่งประเทศไทย, 2529) กล่าวว่า สมาคมผู้ปกครองและครู คือเครื่องมืออันสำคัญที่จะช่วยเสริมงานของสถานศึกษาช่วยจัดข้อจำกัดต่าง ๆ ให้หมดไป สมาคมผู้ปกครองและครูเป็นช่องทางอันสำคัญที่เปิดโอกาสให้ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

สวัสดิ์ ชัยโรภาส (2519) ได้ให้ความหมายของสมาคมผู้ปกครองและครูไว้ว่าสมาคมผู้ปกครองและครู เป็นองค์กรนิติบุคคลซึ่งมีวิธิตำเนินการส่งเสริมการศึกษารูปแบบหนึ่งขององค์กรนิติบุคคลนี้ประกอบด้วยกลุ่มผู้สมัครใจมา ร่วมกันช่วยแก้ปัญหาเกี่ยวกับภัยและสิ่งแวดล้อมในสังคมที่มีอิทธิพลต่อนักเรียนและส่งเสริมให้นักเรียนในความรับผิดชอบของตนมีความเจริญก้าวหน้าทั้งทางภูมิปัญญาและคุณลักษณะทางพฤติกรรม แรงศรัทธาที่มีต่อหลักการดังกล่าวเป็นสิ่งจูงใจให้มาร่วมมือกันจัดตั้งสมาคมผู้ปกครองและครูขึ้นเพื่อดำเนินงานโดยยึดปรัชญาว่า "เราจะร่วมมือผนึกกำลังความคิดเห็นเพื่อความเจริญก้าวหน้าของลูกหลาน" และจากปรัชญานี้ก็จะร่วมกันคิดหาเงินเข้าสมาคมโดยไม่ใช้วิธีเรียกรับเงินจากสมาชิกสมาคมผู้ปกครองและครูเป็นองค์กรอิสระมิใช่เป็นองค์กรของโรงเรียน การดำเนินงานเป็นไปตามหลักประชาธิปไตยโดยคำนึงว่า อำนาจในการดำเนินงานตามหลักการวัตถุประสงค์ของสมาคมเป็นของผู้ปกครองและครูที่เป็นสมาชิกของสมาคม และต้องมาจากการมอบหมายของมวลสมาชิก คณะกรรมการบริหารสมาคมต้องยึดเสียงของมวลสมาชิกเป็นหลัก

อัษฎศรี พลอดเปลี่ยว (2533) กล่าวถึงสมาคมผู้ปกครองและครู (Parent Teacher Association) ว่า ปัจจุบันนี้กระทรวงศึกษาธิการสนับสนุนโรงเรียนทุกแห่ง ให้จัดตั้งสมาคมผู้ปกครองและครูขึ้นในโรงเรียน เพราะเหตุดังนี้

1. โรงเรียนมีโอกาสพบปะและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้ปกครองได้สะดวกขึ้น
2. เป็นการระดมกำลังสมอง กำลังทรัพย์ และกำลังกายจากผู้ปกครอง หรือบุคลากรภายนอกโรงเรียน
3. เป็นความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับประชาชนในชุมชนเพื่อให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของ เป็นหน้าที่ที่จะต้องช่วยกันทำให้การศึกษาของท้องถิ่นเจริญ

### หลักการและวัตถุประสงค์ของสมาคมผู้ปกครองและครู

ชด โกรดิษฐ์ (อ้างถึงในประดิษฐา จันทรไทย, 2532) กล่าวถึงหลักการจัดสมาคมผู้ปกครองและครูสรุปได้ดังนี้

1. ดำเนินงานเพื่อรู้จักเด็กให้ดีขึ้นด้วยการศึกษาเด็กและศึกษาบิดามารดา
2. สมาคมผู้ปกครองและครูไม่จำเป็นต้องมีแผนตายตัว แต่ควรมีแนวทางการดำเนินงานที่ยืดหยุ่นตามความเหมาะสมกับลักษณะของโรงเรียน
3. สมาคมผู้ปกครองและครูควรดำเนินงานตามแผนและภารกิจที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ทั่วไปของการให้สวัสดิการแก่เด็ก เช่น การจัดวัสดุอุปกรณ์การศึกษาให้แก่เด็ก จัดให้ความรู้แก่ผู้ปกครองตามแต่กรณี และเป็นศูนย์ประสานงานการจัดบริการที่เกี่ยวกับเด็ก อันได้แก่ การบริการสงเคราะห์แก่เด็กยากจนเด็กเรียนดี บริการแนะแนว บริการอาหารกลางวันและ บริการสุขภาพ เป็นต้น รับผิดชอบออกเป็นฝ่ายๆ เพื่อกระจายงานให้ทุกคนได้มีส่วนรับผิดชอบร่วมกับการบริการ
4. สมาคมผู้ปกครองและครูเปิดโอกาสให้สมาชิกมีส่วนรับผิดชอบร่วมกันในสวัสดิภาพของบ้าน โรงเรียนและชุมชน ความเจริญก้าวหน้า ของผลงานย่อมหมาหมายถึง ความเจริญในการพัฒนาตัวเองของสมาชิก
5. การจัดตั้งสมาคมควรอยู่ในรูปของอาสาสมัคร ไม่เป็นการบีบบังคับผู้ใดและทำด้วยใจศรัทธา

กลิคแมน และ เอสโนสิโต (Glielman and Esnosito อ้างถึงในไพฑูริย์ หอหิน, 2526) ได้กล่าวถึงหลักการที่ทำให้สมาคมผู้ปกครองและครูมีความมั่นคงไว้ 7 ประการคือ

1. มีการร่วมกับวางแผนงานโดยผู้ปกครอง ครูและผู้บริหาร ในตอนต้นปีการศึกษา กล่าวคือ ตัวแทนของทุกกลุ่มเข้าร่วมอภิปรายแสดงความคิดเห็นเสนอต่อสมาคม เมื่อมีความเห็นสอดคล้องกันก็ร่างเป็นโครงการขึ้น
2. มีการประชุมเป็นประจำทุกเดือน เพื่อขอความเห็นและทำความเข้าใจในกิจกรรมต่าง ๆ ที่จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือกัน
3. ครูและผู้บริหารมีส่วนร่วมด้วย อย่างน้อยมีจำนวนครูสามคนสี่ เข้าร่วมและมีจำนวนผู้ปกครองเป็นสมาชิกมากเช่นเดียวกัน สมาคมบางแห่งประสบปัญหาในเรื่องนี้ ดังนั้น การให้ผู้ปกครองเข้าร่วมในครั้งแรกอาจใช้วิธีการเยี่ยมชั้นเรียนหลังจากประชุม จะทำให้ผู้ปกครองมี

ความกระตือรือร้นที่จะเห็นเด็กของคนเข้าร่วมกิจกรรมและยังได้รับรู้เรื่องราวต่าง ๆ ภายในชั้นเรียนด้วย

4. จัดเตรียมสถานที่ประชุมให้เหมาะสมเพื่อเสริมสร้างบรรยากาศที่ดี ให้ความรู้สึกที่เป็นกันเอง จัดบริการน้ำดื่มและอำนวยความสะดวกแก่ผู้เข้าประชุม นอกจากนี้ควรจะต้องตั้งหัวข้อของการประชุมแต่ละครั้งให้น่าสนใจ เป็นการกระตุ้นให้ผู้เข้าประชุมต้องการรับข้อมูลในการประชุมแต่ละครั้งด้วยความตั้งใจ

5. สมาคมต้องสนับสนุนและให้ความร่วมมืออย่างจริงจังต่อโครงการอื่นๆ ที่จัดตั้งขึ้น เช่น การจัดการศึกษาผู้ใหญ่ การศึกษาเบื้องต้น ศิลปะ งานฝีมือ ทักษะที่จำเป็นสำหรับผู้ประกอบการ จัดสรรเงินและการสนับสนุนของท้องถิ่นต่อโรงเรียน และเรื่องอื่น ๆ ที่ผู้ประกอบการมีส่วนเกี่ยวข้อง

6. ผู้ปกครองทั้งบิดาและมารดาเข้าร่วมกิจกรรม ส่วนใหญ่พบว่า มีแต่มารดาเข้าร่วมกิจกรรม เช่น ชุมนุมแม่ และการพบปะแม่ประจำชั้นเรียน ทำให้บิดามีโอกาสเข้าร่วม ดังนั้นสมาคมควรคำนึงถึงเรื่องเหล่านี้เพื่อกระตุ้นและให้กำลังใจบิดาได้เข้าร่วมกิจกรรมการประชุมต่าง ๆ ที่จัดขึ้นด้วย

7. สมาคมผู้ประกอบการและครู มีหน้าที่ให้คำแนะนำต่อโรงเรียน ซึ่งจำเป็นจะต้องเขียนเป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อความกระจ่างชัดในการนำไปปฏิบัติมีเจตนาที่คำแนะนำอาจสร้างปัญหาและความยุ่งยากให้แก่โรงเรียนได้

นรา บุญศิริ (2519) กล่าวถึงสมาคมผู้ประกอบการและครู และสภาผู้ประกอบการและครูแห่งประเทศไทยว่า

เพื่อทำงานของสมาคมมีเป้าหมายตรงจุดเดียวกันหรือคล้ายกัน จึงมีคณะบุคคลด้วยความเห็นชอบของกระทรวงศึกษาธิการจัดรวมสมาคมผู้ประกอบการและครูเข้าด้วยกันในลักษณะสหพันธ์ เรียกว่า "สภาผู้ประกอบการและครูแห่งประเทศไทย" อยู่ภายใต้การอุปถัมภ์ของกระทรวงศึกษาธิการ ได้รับความกรุณาจัดงบประมาณให้เป็นประจำเริ่มตั้งแต่ปี 2518 สภาฯ มีวัตถุประสงค์ย่อ ๆ ดังนี้ "ส่งเสริมประสานงานของสมาคม ส่งเสริมความเป็นอยู่ในครอบครัว ชุมชน กับเยาวชนในการพัฒนาร่างกายจิตใจ อารมณ์และความเป็นอยู่ในครอบครัว ชุมชนกับเยาวชนในการพัฒนาร่างกายจิตใจ อารมณ์และสังคม ให้บริการแก่องค์การสมาชิกด้วยการให้คำแนะนำช่วยเหลือ การดำเนินงานตลอดจนสนับสนุนให้มีการจัดตั้งสมาคมเพิ่มขึ้นส่งเสริมเสนอแนะแก่รัฐเกี่ยวกับสวัสดิภาพและ

การคุ้มครองเยาวชน เป็นตัวแทนองค์การสมาชิกลงในประเทศไทย ในการติดต่อให้ความร่วมมือกับองค์การทั้งในและนอกประเทศที่มีวัตถุประสงค์คล้ายคลึงกัน สภาฯ ได้ริเริ่มแต่ พ.ศ.2514 เสร็จเป็นรูปสภาฯ พ.ศ.2515

หนังสือ หันนาคินท์ (2524) ได้ระบุจุดประสงค์ของสมาคมผู้ปกครองและครูไว้ดังนี้

1. เพื่อส่งเสริมสวัสดิภาพของนักเรียนและเด็กทั่วไปในบ้าน โรงเรียน และชุมชนนั้น ๆ
2. เพื่อปรับปรุงมาตรฐานความเป็นอยู่ภายในบ้านของเด็กและนักเรียน
3. เพื่อช่วยส่งเสริมให้มีการคุ้มครองเด็กและผู้เยาว์โดยการใช้มาตรการต่าง ๆ เช่น ในรูปของกฎหมายหรือความร่วมมือจากฝ่ายบ้านเมือง
4. เพื่อช่วยเหลือให้เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างบ้านกับโรงเรียนช่วยเหลือให้เกิดความร่วมมืออย่างใกล้ชิดกันอันจะทำให้การศึกษาอันดียิ่งแก่เด็ก
5. เพื่อก่อให้เกิดความร่วมมืออย่างใกล้ชิดระหว่างครู นักการศึกษาและสาธารณชนในอันที่จะช่วยเหลือเด็กและนักเรียนให้ได้ประโยชน์อย่างสูงที่สุดจากการศึกษาที่โรงเรียนจัดให้ทั้งทางกาย อารมณ์ สังคมและจิตใจ

กรมสามัญศึกษา (2522) กล่าวถึง วัตถุประสงค์และบทบาทของสมาคมผู้ปกครองและครูว่า

1. เป็นแกนเชื่อมระหว่างครูและผู้ปกครองให้มีความเข้าใจกันเพื่อร่วมมือกันในการทำงานส่งเสริมกิจกรรมในด้านต่าง ๆ ของเยาวชน
2. ให้บริการแก่โรงเรียน เช่น ด้านวิชาการ การอบรมเด็ก จิตวิทยาเด็ก เพศศึกษา จิตนันทนาการต่อต้านยาเสพติด จัดประกวดผลิตผลท้องถิ่นเชิญวิทยากรมาบรรยายให้ความรู้ด้านอาชีพ แก่เด็กและผู้ปกครอง เป็นต้น
3. ช่วยส่งเสริมเด็กให้รู้จักใช้เวลาว่างโดยเฉพะอย่างยิ่งเรื่องจัดหางานทำในเวลาปิดภาค
4. ช่วยเหลือโรงเรียนในด้านการจัดหาอุปกรณ์การศึกษา เครื่องดนตรี เครื่องกีฬา ฯลฯ ให้แก่โรงเรียน

ทวี ทิมชา (2530) กล่าวถึงความมุ่งหมายและสาระสำคัญของสมาคมผู้ปกครองและครูแห่งชาติของสหรัฐอเมริกา (National Parents Teachers Association) ว่า สมาคมผู้ปกครองและครู จัดตั้งขึ้นมาไว้เพื่อการเมือง การค้าหรือเพื่ออย่างใดทั้งสิ้น แต่ทำไปเพื่อบ้าน โรงเรียน ชุมชนและความเป็นอยู่ที่ดีของเด็ก วัตถุประสงค์โดยตรงของสมาคมคือ

1. เพื่อส่งเสริมสวัสดิการของเด็กทั้งที่บ้าน โรงเรียนและชุมชน
2. ยกมาตรฐานชีวิตความเป็นอยู่ภายในบ้านให้สูงขึ้น
3. เพื่อจัดทำมีกฎหมายที่เพียงพอแก่การดูแลและปกป้องเด็กและเยาวชน
4. เพื่อความสัมพันธ์ระหว่างบ้านและโรงเรียน ครูและผู้ปกครองประสานงานกัน

อย่างใกล้ชิดเพื่อให้ความรู้ที่ดีแก่เด็ก

5. ก่อให้เกิดความร่วมมือกันระหว่างโรงเรียนและผู้ปกครองในอันที่จะพัฒนาเด็กให้มีความสมบูรณ์ในด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์และสังคม

สมาคมผู้ปกครองและครูโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์ (2534) และสมาคมผู้ปกครองและครูโรงเรียนเทพศิรินทร์ (2529) ได้กำหนดวัตถุประสงค์ของสมาคมสรุปได้ว่า

1. เพื่อส่งเสริมความเข้าใจอันดี ระหว่างผู้ปกครองและครูอันจะก่อให้เกิดความร่วมมือในการส่งเสริมมาตรฐานการศึกษาศีลธรรม วัฒนธรรม และสวัสดิภาพของนักเรียน
2. เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็นและประสบการณ์ในการแก้ไขปัญหาและอบรมสั่งสอนนักเรียนที่เรียนอยู่ ณ โรงเรียนนี้ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นและให้โอกาสแก่ผู้ปกครองได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้าง
3. เพื่อร่วมมือกับรัฐบาล องค์กร สมาคม หรือคณะบุคคล ในอันที่จะส่งเสริมให้เกิดประโยชน์ทางการศึกษา ความประพฤติดี พลานามัย และอาชีพในอนาคตของนักเรียนตลอดจนสวัสดิการของสมาคม
4. เพื่อที่จะให้สมาคมได้ดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่เกี่ยวกับการศึกษาโดยตรงตามครรลองประชาธิปไตย สมาคมจะไม่เกี่ยวข้องกับการเมืองไม่ขึ้นกับนิกายศาสนาใด ไม่เป็นการค้า และไม่ดำเนินกิจการสิ่งใดที่จะขัดต่อกฎหมายและศีลธรรมอันดีงาม

จากหลักการและวัตถุประสงค์ของสมาคมผู้ปกครองและครูดังกล่าวแล้วสรุปได้ว่าสมาคมผู้ปกครองและครูตั้งขึ้นมาเพื่อ เป็นสื่อกลางในการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้ปกครองกับโรงเรียน โดยมีเป้าหมายสำคัญคือสนับสนุนช่วยเหลือโรงเรียน นักเรียน ผู้ปกครอง ตลอดทั้งชุมชน

### ประโยชน์และความสำคัญของสมาคมผู้ปกครองและครู

จากการศึกษา เรื่องวัตถุประสงค์ของสมาคมผู้ปกครองและครู จะเห็นได้ว่าวัตถุประสงค์หลักของสมาคมคือ สนับสนุนช่วยเหลือในการพัฒนาการศึกษาให้เจริญก้าวหน้ามากยิ่งขึ้น

ชด โกรดิษฐ์ (อ้างในประดิษฐา จันทรไทย, 2532) กล่าวว่า การดำเนินงานสมาคมผู้ปกครองและครู ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้น กระบวนการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพสูงขึ้น เสริมสร้างคุณลักษณะทางพฤติกรรมที่ดีของผู้บริหาร ครู นักการภารโรง ในการแสดงออกเหมาะสมตามบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบ ทำให้มีแหล่งบริการส่งเสริมสวัสดิการและบำรุงขวัญแก่บุคลากรในโรงเรียนให้ดียิ่งขึ้น โรงเรียนได้รับเครื่องใช้และอุปกรณ์ครุภัณฑ์ ที่ดิน อาคารสถานที่และยานพาหนะ ซึ่งโรงเรียนไม่สามารถจะจัดซื้อด้วยเงินของทางราชการหรือ เงินของทางราชการมีไม่เพียงพอ ช่วยให้อุปกรณ์ต่าง ๆ ในโรงเรียนได้รับความสนับสนุนจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหลายฝ่าย เนื่องจากมีสมาคมผู้ปกครองและครูช่วยประสานการดำเนินงานระหว่างบ้านกับโรงเรียน และช่วยประสานงานในการนำวิทยากรจากหน่วยงานต่าง ๆ มาให้ความรู้ที่เป็นประโยชน์ในโรงเรียน

วรรัตน์ วรรณเลิศลักษณ์ (2519) กล่าวถึงประโยชน์ของสมาคมผู้ปกครองและครูว่า ให้สวัสดิการแก่นักเรียนและครู การจัดเงินทุนและวัสดุการศึกษา การให้คำปรึกษาหารือในเรื่องสุขภาพจิต การแก้ไขปัญหาความประพฤติของนักเรียน การเรียนการสอนรวมทั้งการบริการทางสุขภาพพลานามัย ซึ่งจะช่วยสนับสนุนให้การจัดการศึกษาของโรงเรียนเป็นไปอย่างได้ผล

ทวี ทิมชา (2530) กล่าวถึง คุณค่าที่ได้รับจากสมาคมผู้ปกครองและครูซึ่งเกิดจากความร่วมมือระหว่างบ้านและโรงเรียนได้ว่า

1. ก่อให้เกิดความเข้าใจอันดีต่อกันจากการที่ได้ทำงานร่วมกันทำให้ครูและผู้ปกครองและนักเรียนเข้าใจกันดียิ่งขึ้น รวมทั้งผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องงานการบริหารโรงเรียนก็จะได้ร่วมมือกัน จัดวางนโยบายของโรงเรียนส่งเสริมและช่วยจัดหาอุปกรณ์การสอนและอื่น ๆ เพื่อช่วยในการให้การศึกษาแก่เด็ก การที่ได้ช่วยกันแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นนั้น ทำให้การเข้าใจดีระหว่างบ้านและโรงเรียน ซึ่งเคยเกิดขึ้นบ่อย ๆ ในครั้งก่อน ๆ นั้นลดน้อยลง กลับจะได้ร่วมมือกันพัฒนาการจัดการศึกษาแก่เด็กให้ได้ผลสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

2. มีจุดมุ่งหมายร่วมกันระหว่างบ้านกับโรงเรียน สมาชิกของสมาคมผู้ปกครองและครูมีจุดมุ่งหวังอันสำคัญก็คือ ตัวเด็ก เพราะต้องการจะให้เด็กทุกคนมีคุณค่า จึงต้องร่วมมือกันเพื่อแก้ปัญหานี้ โดยเฉพาะครูมีส่วนรู้เห็นความแตกต่างระหว่างเด็กแต่ละคนมากกว่าพ่อแม่ผู้ปกครอง ฉะนั้นครูจึงเป็นผู้ที่สมควรจะให้ความช่วยเหลือแก่เด็กแต่ละคนตามความจำเป็นนั้น ๆ
3. ครูและผู้ปกครองได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันผู้ปกครองได้รับความรู้เกี่ยวกับการศึกษาของเด็ก ครูได้รับความรู้เกี่ยวกับตัวเด็ก จากผู้ปกครองในเรื่องความถนัดของเด็กเพื่อที่ทั้งสองฝ่ายจะได้พิจารณาร่วมกันว่า ควรจะทำอย่างไร เด็กจึงจะได้รับการศึกษาตามความสามารถของแต่ละคน
4. การที่ครูต้องทำงานร่วมกับผู้ปกครอง และอยู่ในสายตาของผู้ปกครอง ทำให้ครูต้องกระตือรือร้นที่จะศึกษาค้นคว้าหาความรู้ ประสบการณ์ให้แก่ตนเองและเอาใจใส่ดำเนินการเรียนการสอนให้มีคุณภาพดีขึ้น
5. ทำให้ผู้ปกครองมีความรู้สึกร่วมรับผิดชอบต่อความเป็นอยู่ของเด็กในการที่จะส่งเสริมให้เด็กมีความพร้อมในด้านต่าง ๆ อย่างเต็มที่เพื่อที่เด็กจะได้ศึกษาเล่าเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ
6. ความร่วมมือและความเข้าใจในเจตนารมณ์ของกันและกันระหว่างครู และผู้ปกครอง ก่อให้เกิดการพัฒนากิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชนและโรงเรียน

#### ความเป็นมาของสมาคมผู้ปกครองและครู

ใน ค.ศ.1847 ได้มีการก่อตั้ง สภามแม่แห่งชาติของสหรัฐอเมริกา (National Congress of Mothers) มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้สวัสดิการแก่เด็กต่อมาใน ค.ศ.1897 สภานี้เปลี่ยนเป็นสภาผู้ปกครองและครูแห่งชาติ (National Congress of Parents and Teachers) ใช้เป็นสถานที่ปรึกษาระหว่างครูและผู้ปกครอง โดยเป็นส่วนกลางการรายงานความเคลื่อนไหวของครูและผู้ปกครอง (ทวี ทิมชา 2530)

สำหรับในประเทศไทย วรรัตน์ วรรณเลิศลักษณ์ (2519) ได้ศึกษาค้นคว้าและสรุปไว้ว่า 28 มกราคม 2497 โรงเรียนสตรีประจำจังหวัดกาญจนบุรี ขอจดทะเบียนสมาคมผู้ปกครองและครูเป็นแห่งแรกของประเทศไทยต่อมา 16 สิงหาคม 2498 โรงเรียนสตรีวิทยาได้ขอจดทะเบียนเป็นโรงเรียนที่สอง ทั้งสองสมาคมนี้อยู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเวลาต่อมาได้มีการ

จัดตั้งสมาคมผู้ปกครองและครูขึ้นอีกหลายสมาคม ทั้งในโรงเรียนเอกชนและโรงเรียนรัฐบาล แต่ที่ดำเนินการต่อเนื่องกันมาจนถึงปัจจุบันมีเพียงไม่กี่สมาคม ทั้งนี้ เพราะสมาคมที่จัดตั้งขึ้นและล้มเลิกไปหลายสมาคมต้องประสบกับปัญหาทางด้าน การดำเนินงานและขาดความร่วมมือจากสมาชิก

นักการศึกษาผู้เสียสละและบุกเบิกงานทางด้านนี้ตั้งแต่แรกเริ่มคือ คุณหญิงกรรทอง สุรัสวดี ท่านมีความสนใจพยายามเผยแพร่การจัดตั้งสมาคมผู้ปกครองและครูในโรงเรียนต่าง ๆ ทั้งยังให้คำปรึกษาและชักชวนให้ครูใหญ่อาจารย์ใหญ่เห็นความสำคัญและประโยชน์ที่จะได้รับจากสมาคม ต่อมาใน พ.ศ.2515 เมื่อวันที่ 29 กันยายน ได้มีการจัดตั้งสภาผู้ปกครองและครูขึ้น ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางระหว่างสมาคมผู้ปกครองและครูในโรงเรียนต่าง ๆ ทั่วประเทศ คุณหญิงกรรทอง สุรัสวดี ได้รับเชิญเป็นประธานของสภาฯ เป็นคนแรกแต่เป็นที่น่าเสียดายที่ท่านได้ถึงแก่อนิจกรรมเมื่อดำรงตำแหน่งได้เพียง 2 ปี ต่อจากนั้น ฯพณฯสุกิจ นิมมานเหมินทร์ ได้รับเชิญเป็นประธานคนต่อไป และในระยะเวลาต่อมา สภาฯ ได้จัดการประชุมและอภิปรายในประเด็นต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการดำเนินงานสมาคมผู้ปกครองและครูอย่างกว้างขวาง

การประชุมสภาผู้ปกครองและครู เมื่อ พ.ศ.2518 นับเป็นการประชุมใหญ่ที่ได้รับความร่วมมือจากโรงเรียนต่าง ๆ อย่างดีและได้รับประโยชน์จากการประชุมสมดังความมุ่งหมายของที่ประชุม ทั้งนี้ เพราะได้รวบรวมแนวความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการปรับปรุงการศึกษาและแก้ปัญหาของเยาวชนในโอกาสต่อไปจากผู้บริหารการศึกษาและสมาชิกสมาคมผู้ปกครองและครู

เป็นที่น่าสังเกตว่าในต่างประเทศได้มีการให้ความสำคัญและความสนใจในเรื่องสมาคมผู้ปกครองและครูมานาน โดยที่จัดทำในโรงเรียนอนุบาลก่อนแล้วจึงขยายความคิดไปในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ส่วนในประเทศไทย เริ่มในโรงเรียนมัธยมศึกษาก่อนแล้วจึงขยายไปในระดับประถมศึกษา แต่การขยายตัวก็อยู่ในวงจำกัด เนื่องจากมีโรงเรียนหลายโรงเรียนที่ก่อตั้งสมาคมขึ้นแล้วต้องล้มเลิก เนื่องจากประสบปัญหาในเรื่องการดำเนินงานจนกระทั่งมีการจัดตั้งสภาผู้ปกครองและครูแห่งประเทศไทยขึ้น ทำให้เกิดความคิดในเรื่องนี้แพร่หลายยิ่งขึ้น สภาผู้ปกครองและครูแห่งประเทศไทย เป็นองค์กรที่ช่วยประสานงานกระตุ้นให้มีการดำเนินงานสมาคมผู้ปกครองและครูในโรงเรียน เพื่อประโยชน์ต่อการพัฒนาเยาวชนของชาติต่อไป

## การสนับสนุนทางการศึกษา ที่สมาคมผู้ปกครองและครูให้แก่โรงเรียนมัธยมศึกษา

การสนับสนุนทางการศึกษาที่สมาคมผู้ปกครองและครูให้แก่โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัด กรมสามัญศึกษา สามารถแยกเป็นด้านต่าง ๆ ได้ดังนี้

1. การจัดตั้งองค์กร เพื่อสนับสนุนโรงเรียน เช่น ชมรม สมาคม มูลนิธิ (กรมสามัญศึกษา, 2532) ในการจัดตั้งสมาคมผู้ปกครองและครูก่อนอื่น ควรเชิญผู้ปกครองกลุ่มหนึ่งมาช่วยกันเป็นผู้ริเริ่มก่อตั้ง เพื่อร่างธรรมนูญของสมาคม และโดยบทเฉพาะกาลแห่งธรรมนูญข้อบังคับของสมาคม ผู้ริเริ่มก่อตั้งสมาคมจะต้องเป็นคณะกรรมการบริหารและคณะกรรมการชุดนี้จะบริหารงานมีกำหนด 6 เดือนจากนั้นสมาคมจะต้องเลือกคณะกรรมการบริหารสมาคมจากมติที่ประชุมใหญ่ โดยกำหนดให้คณะกรรมการบริหารที่ผ่านการเลือกตั้ง ดำรงตำแหน่งตามวาระได้วาระละ 2 ปี คณะกรรมการบริหารสมาคมจะต้องประกอบด้วยบุคคล 2 ประเภทรวมกัน คือ ผู้ปกครองและครู มีจำนวน 21 คน เป็นผู้บริหาร, โดยตำแหน่งแล้ว ผู้บริหารโรงเรียนมักได้รับแต่งตั้งให้เป็นอุปนายกคนที่ 1 หรือไม่ก็เลขาธิการ (กรมสามัญศึกษา, 2522)

เมื่อสมาคมผู้ปกครองและครูได้ก่อตั้งขึ้นแล้วก็มีความพร้อมในการสนับสนุนตั้งองค์กรอื่น ๆ ขึ้นในโรงเรียนอีก เช่น สมาคมผู้ปกครองและครูสวนกุหลาบวิทยาลัยในพระบรมราชูปถัมภ์ได้สนับสนุนสมทบทุนมูลนิธิสวนกุหลาบวิทยาลัยในปีการศึกษา 2533 จำนวน 280,000 บาท ในปีการศึกษา 2534 จำนวน 400,000 บาท เป็นต้น (สมาคมผู้ปกครองและครูสวนกุหลาบวิทยาลัย 2534)

2. ด้านวิชาการ เช่น การสนับสนุนเกี่ยวกับวิทยากรให้ความรู้ การฝึกงาน การฝึกอบรม จัดนิทรรศการ แหล่งวิทยากร (กรมสามัญศึกษา 2532) ดังตัวอย่างเช่นสมาคมผู้ปกครองและครูโรงเรียนเทพศิรินทร์ สนับสนุนการจัดนิทรรศการวิชาการและจัดอบรมครู ในปีการศึกษา 2534 คิดเป็นจำนวนเงินถึง 257,000 บาท (สมาคมผู้ปกครองและครูโรงเรียนเทพศิรินทร์ 2531) นอกจากนี้ สมาคมผู้ปกครองและครูสวนกุหลาบวิทยาลัยในพระบรมราชูปถัมภ์ได้จ้างบุคลากรทางด้านต่าง ๆ เพื่อให้ความรู้แก่นักเรียน ในปีการศึกษา 2534 คิดเป็นจำนวนเงินถึง 334,000 บาท

3. ด้านทุนทรัพย์ ซึ่งหมายรวมถึง การช่วยเหลือเป็นตัวเงิน วัสดุ ทรัพย์สิน อุปกรณ์การศึกษา อาคารสถานที่ ถาวรวัตถุ ให้แก่โรงเรียน (กรมสามัญศึกษา, 2532) ตัวอย่างเช่น

สมาคมผู้ปกครองและครูสวนกุหลาบวิทยาลัยในพระบรมราชูปถัมภ์ ได้สนับสนุนโรงเรียนตามโครงการต่าง ๆ ในปีการศึกษา 2534 ดังนี้

1. การจัดห้องคอมพิวเตอร์ ปรับปรุงห้องเรียน โดยการทาสี ทาพื้นใหม่ ติดตั้งเครื่องปรับอากาศ จัดซื้อและรับบริจาคเครื่องคอมพิวเตอร์

2. จัดห้องปฏิบัติการภาษาต่างประเทศห้องที่ 2 หลังจากที่ได้จัดสร้างห้องปฏิบัติการภาษาต่างประเทศไปแล้ว 1 ห้อง เมื่อหลายปีมาแล้ว สมาคมฯ กำลังจัดสร้างให้อีก 1 ห้อง สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายโดยเฉพาะ มีความทันสมัยกว่าห้องแรกคือ ติดตั้งทีวีให้ด้วย เพื่อให้ได้ยินทั้งเสียงและเห็นภาพด้วย

3. จัดทาห้องปฏิบัติการจริยธรรม ปรับปรุงห้องเรียน โดยการทาสี ทาพื้นใหม่ และติดตั้งเครื่องปรับอากาศ

โครงการข้อ 1, 2, 3 นี้ ได้งบประมาณสมาคมฯ บางส่วนสมทบกับเงินบริจาคศิษย์เก่า และผู้ปกครองนักเรียน

4. ติดตั้งพัดลมห้องเรียนตึกพระเสด็จ ตึกพระเสด็จที่เพิ่งสร้างเสร็จและเปิดใช้ในปีการศึกษา 2534 นี้ มีตัวอาคารและโต๊ะเก้าอี้นักเรียนไม่มีพัดลม ห้องเรียนจึงร้อนมาก ประกอบกับเป็นอาคารแฝดติดกัน สร้างเต็มพื้นที่ สมาคมจึงดำเนินการติดพัดลมให้ทุกห้องเรียน เป็นพัดลมชนิดโคจร ห้องละ 4 ตัว รวม 42 ห้องเรียน เป็นเงิน 330,000 บาท

5. สร้างอาคารที่พักนักกีฬาและห้องสุขานักเรียน โครงการนี้เป็นการก่อสร้างต่อเนื่องจากสระว่ายน้ำของสมาคมศิษย์เก่า งบประมาณเฉพาะอาคารที่พักนักกีฬาและห้องสุขานักเรียน เป็นเงินประมาณ 3,200,000 บาท เป็นอาคาร 3 ชั้น ชั้นล่างเป็นห้องสุขานักเรียน ชั้น 2, 3 เป็นห้องพักนักกีฬา

อาคารสุขานักเรียนนี้ สมาคมได้ดำเนินการสร้างไปแล้ว 1 หลัง เมื่อปี 2533 ทางด้านเหนือ (ส่วนมากนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นใช้ เป็นอาคาร 2 ชั้น ชั้นล่างเป็นห้องสุขา ชั้นบนมีห้องสุขาหญิง เฉพาะเมื่อมีกิจกรรมและเชิญนักเรียนหญิงต่างโรงเรียนมาร่วมงาน มีห้องมีคาตฟ้าสำหรับเพราะชาต้นไม้ของวิชาเกษตร

6. จัดทาอ่างน้ำห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์ ห้องเรียนวิทยาศาสตร์ในตึกพระเสด็จใหม่ ไม่มีอ่างน้ำสำหรับการทดลองวิชาวิทยาศาสตร์ สมาคมฯ จึงดำเนินการติดตั้งให้ในวงเงิน 152,000 บาท

7. จัดซื้อเครื่องทำน้ำเย็น ปีการศึกษา 2533 ได้จัดซื้อตู้แช่เย็นเพิ่มให้นักเรียนอีก 3 ตู้ เป็นตู้ขนาดใหญ่พิเศษประจำโรงเรียนอาหารและด้านข้างโรงอาหารรวมเป็น 51,000 บาท

8. จัดซื้อเครื่องอัดสื่อนาโรเนียว ปีการศึกษา 2533 ได้จัดซื้อเครื่องโรเนียวให้โรงเรียนอีก 3 เครื่อง เป็นเงิน 80,000 บาท แทนของเก่าที่เสื่อมคุณภาพ (สมาคมผู้ปกครองและครูสวนกุหลาบวิทยาลัยในพระบรมราชูปถัมภ์, 2534)

และสมาคมผู้ปกครองและครูโรงเรียนเทพศิรินทร์ ได้สนับสนุนช่วยเหลือโรงเรียนในด้านนี้ในปีการศึกษา 2534 ดังนี้

1. สนับสนุนการซ่อมรั้ว	200,000.-
2. ติดตั้งเครื่องปรับอากาศ	1,300,000.-
3. จัดทำสวนหย่อม และเรือนเกษตร	160,000.-
4. สนับสนุนวงโยธวาทิตและชุดเครื่องแต่งกาย	370,000.-

(สมาคมผู้ปกครองและครูโรงเรียนเทพศิรินทร์, 2535)

4. ด้านบริการ การช่วยเหลือด้านนี้ ได้แก่ แรงงาน ยานพาหนะ การให้ยืมอุปกรณ์ การอำนวยความสะดวกต่าง ๆ (กรมสามัญศึกษา, 2532) ตัวอย่างเช่น สมาคมผู้ปกครองและครูสวนกุหลาบวิทยาลัยในพระบรมราชูปถัมภ์ได้ช่วยเหลือโรงเรียนดังนี้ ในปีการศึกษา 2533 ได้สนับสนุนโครงการจัดแสดงคอนเสิร์ต 109 ปีสวนกุหลาบ คิดเป็นเงิน 125,000 บาท (สมาคมผู้ปกครองและครูสวนกุหลาบวิทยาลัยในพระบรมราชูปถัมภ์, 2534) ส่วนสมาคมผู้ปกครองและครูโรงเรียนเทพศิรินทร์ ในปีการศึกษา 2534, 2535 ได้สนับสนุนโรงเรียนด้านยานพาหนะ (น้ำมันเชื้อเพลิงและการซ่อมบำรุง) คิดเป็นจำนวนเงิน 100,000 บาท และ 200,000 บาท (สมาคมผู้ปกครองและครูโรงเรียนเทพศิรินทร์, 2535)

### งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สุวิทนา ภวภูตานนท์ (2515) ได้ศึกษาเรื่อง บทบาทและปัญหาของสมาคมผู้ปกครองและครูในโรงเรียนประถมศึกษาในพระนครและธนบุรี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเป็นมา

บทบาท ความต้องการของสมาชิกและปัญหาของสมาคมผู้ปกครองและครูในโรงเรียนระดับประถมศึกษา โดยใช้แบบสอบถามรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง 4 สมาคม ผลการวิจัยปรากฏว่า การก่อตั้งสมาคมฯ เริ่มจากคณะกรรมการสวัสดิการของโรงเรียน ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือสวัสดิการครู นักเรียน กิจกรรมของสมาคมที่สำคัญคือจัดหาเงินทุนอุปกรณ์การเรียนการสอนให้แก่โรงเรียน ให้ความรู้แก่ผู้ปกครองนักเรียน ด้านการดำเนินงาน ได้รับความร่วมมือจากสมาชิกพอสมควร ปัญหาของสมาคมฯ คือ ขาดกำลังเงินในการดำเนินงาน ข้อเสนอแนะผู้วิจัยต่อสมาคมฯ คือ สมาคมควรมีการประเมินผลงานเป็นประจำทุกปี

วรรัตน์ วรณเลิศลักษณ์ (2519) ได้ศึกษาเรื่อง บทบาทของสมาคมผู้ปกครองและครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา บทบาทของสมาคมฯ ในการบริหารจัดการของสมาคมฯ บริการที่สมาคมมีต่อสมาชิก ประโยชน์ของสมาชิกที่ได้รับจากสมาคมฯ ความร่วมมือของสมาชิกที่มีต่อสมาคมฯ ความเห็นและความต้องการของสมาชิกที่มีต่อสมาคมฯ ปัญหาการดำเนินงานของสมาคมฯ และข้อเสนอแนะในการปรับปรุงสมาคมฯ โดยใช้แบบสอบถามรวบรวมข้อมูลจากสมาชิกของสมาคมผู้ปกครองและครูจำนวน 15 สมาคม ผลการวิจัยปรากฏว่า บริการที่สมาคมฯ ให้แก่สมาชิกทั่ว ๆ ไป คือ บริการทางด้านวิชาการที่สมาคมฯ จัดโดยเชิญวิทยากรมาบรรยายและบริการของสมาคมฯ ที่จัดให้แก่ครูคือ ให้เงินกู้ยืมแก่ครูในโรงเรียน และจัดหาอุปกรณ์การสอนเพื่อส่งเสริมครูทางด้านวิชาการและให้ทุนการศึกษาต่อแก่ครูตามโอกาสอันสมควร สมาคมฯ ปรับปรุงการเรียนการสอน โดยจัดหาวัสดุอุปกรณ์มาเพิ่มเติม และจัดหาครูพิเศษมาสอนแก่นักเรียน นอกจากนี้บริการของสมาคมฯ ที่ให้แก่ชุมชนคือบริการทางด้านวิชาการโดยเผยแพร่วิชาการที่จำเป็นแก่ชุมชน ประโยชน์ของสมาคมฯ คือ ช่วยให้ผู้ปกครองและครูมีความเข้าใจในหน้าที่ของตนที่มีต่อนักเรียนดีขึ้น เพราะมีการปรึกษาหารือ

ดิลก พัฒน์วิชัยโชติ (2527) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษากิจกรรมการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากิจกรรมในการสร้างความสัมพันธ์ จัดลำดับความสำคัญของกิจกรรม และปัญหาการดำเนินงานกิจกรรมการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน กับชุมชนโดยใช้แบบสอบถามรวบรวมข้อมูลจากครู ผู้บริหาร กรรมการศึกษาและผู้ปกครองนักเรียนจำนวน 444 คน ผลการวิจัยปรากฏว่า กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับสมาคม และมูลนิธิมีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย และกลุ่มตัวอย่างทุกกลุ่มเห็นว่าควรปฏิบัติในระดับมาก

ประดิษฐา จันทร์ไทย (2532) ได้ศึกษาเรื่อง การปฏิบัติงานของสมาคมผู้ปกครอง และครูโรงเรียนประถมศึกษาในกรุงเทพมหานคร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการปฏิบัติงานและเปรียบเทียบความต้องการของครูและผู้ปกครอง เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของสมาคมฯ โดยใช้แบบสอบถามรวบรวมข้อมูลจาก กรรมการสมาคมฯ ครู และผู้ปกครอง จำนวนทั้งสิ้น 459 คน ผลการวิจัยพบว่า กรรมการสมาคมฯ ครู และผู้ปกครองเห็นว่า สมาคมฯ ปฏิบัติงานในด้านการเรียนการสอน ด้านกิจกรรมพิเศษ ด้านการให้สวัสดิการ ด้านการให้คำปรึกษาและด้านการเป็นสื่อกลางระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครองอยู่ในระดับน้อย งานที่สมาคมฯ ปฏิบัติมากคือ การจัดหาเครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอน ทั้งครูและผู้ปกครองต้องการให้สมาคมฯ ปฏิบัติงานทุกด้านมากขึ้น

บัณฑิต พรสินชัย (2532) ได้ศึกษาเรื่อง สภาพการบริหารงานของสมาคมผู้ปกครอง และครูโรงเรียนอนุบาล ประจำจังหวัดในเขตการศึกษา 6 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานของสมาคมผู้ปกครองและครูโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัด ในเขตการศึกษา 6 โดยใช้แบบสัมภาษณ์และแบบศึกษาเอกสาร จากตัวอย่างประชากรจำนวน 48 คน ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารงานของสมาคมผู้ปกครองและครูในด้านการวางแผนสมาคมฯ มีการวางแผนปฏิบัติงาน จัดทำโครงการประจำปี โดยเลขานุการเป็นผู้จัดทำ ในด้านการจัดสรรทรัพยากร สมาคมฯ ได้กรรมการมาโดยวิธีการเลือกตั้ง ได้เงินจากการจัดงานและการบริจาค ได้วัสดุอุปกรณ์จากการจัดซื้อและการบริจาค โดยจัดสรรทรัพยากรตามความเหมาะสมและความจำเป็นในด้านการกระตุ้นการทำงาน สมาคมฯ ใช้วิธีการประชุมปรึกษาหารือ และให้คำชมเชย ในด้านการประสานงานของสมาคมฯ ไม่มีแผนภูมิโครงสร้างการบริหาร ส่วนการติดต่อสื่อสารใช้แบบทางการในด้านการประเมินผลงานของสมาคมฯ มีการประเมินผลงานเฉพาะบางกิจกรรม และประเมินผลหลังการดำเนินงานโดยใช้แบบสอบถาม

สำหรับปัญหาการบริหารงานของสมาคมผู้ปกครองและครูคือ กรรมการสมาคมฯ มีเวลาให้กับกิจกรรมของสมาคมฯ น้อยและกรรมการขาดความรู้ความเข้าใจบทบาทและหน้าที่ของตน

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่กล่าวมานั้น ผู้วิจัยเห็นว่าสมาคมผู้ปกครองและครู เป็นองค์กรที่เป็นสื่อกลางระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครองและชุมชน เป็นองค์กรที่มีบทบาทในการสนับสนุนการศึกษา ทักษะงานบริหารโรงเรียนในสังกัดต่าง ๆ มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เป็น

การช่วยลดปัญหาทางการศึกษา และประหยัดงบประมาณให้กับรัฐบาลอีกทางหนึ่ง แต่ผลงานวิจัยต่าง ๆ เท่าที่ปรากฏ จะเป็นการวิจัยบทบาท และสภาพการปฏิบัติงานของสมาคมฯ ในระดับโรงเรียนประถมศึกษา ผู้วิจัยสนใจจะทราบการสนับสนุนทางการศึกษา ในการบริหารโรงเรียน โดยสมาคมผู้ปกครองและครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ศึกษาค้นคว้าความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ที่เป็นองค์กรสมาชิกของสภาผู้ปกครองและครูแห่งประเทศไทยทั้งหมดทั่วประเทศ ตามกรอบงานที่โรงเรียนควรได้รับการสนับสนุนจากชุมชน ตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนมัธยมศึกษา และคู่มือการประเมินมาตรฐานโรงเรียนมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา พ.ศ.2532 ซึ่งมี 4 ด้านต่อไปนี้

1. ด้านจัดตั้งองค์กรสนับสนุนโรงเรียน
2. ด้านวิชาการ
3. ด้านทุนทรัพย์
4. ด้านบริการ